

Mgr. Ondřej Lochman: Implementation of the European dimension into the curriculum of lower secondary schools. Dissertation thesis. Praha, PedF UK 2009. 243 s. včetně příloh.

Posudek oponenta

Úvodem

Mgr. Ondřej Lochman si zvolil značně náročné, ale z hlediska aktuálnosti a perspektiv evropského kontinentu velmi žádoucí téma, jehož zpracování se vzhledem k plíživému vývoji celkové politizace školství ve smyslu regulace autonomizace podporou unifikačních projektů a programů EU, stává zajímavým fenoménem spíše výchovně formativních aktivit školy.

Předložená práce je jednou z mála vědecky založených prací, které se snaží vyrovnat se z hlediska pedagogického výzkumu s rozsahem a pestrostí aktivit tzv. evropské dimenze na nižším sekundárním stupni tak, že komparativně popisuje školství tří sousedících zemí a empiricky se soustředí na konkrétní projevy vlivu evropské dimenze v malém regionu Nisa, zasahujícího geograficky do vše tří sledovaných zemí

Struktura práce

Autor představil text, který je velmi podrobně strukturován ve čtyřech hlavních částech práce. Struktura je výsledkem dobré promyšlenosti konstrukce textu, jehož jednotlivé části na sebe logicky navazují, přičemž je věcí diskuse, zda-li i rozsah jednotlivých částí odpovídá zájmu tématu. Je velmi obtížné najít v tématu, které je velmi široce rozpracováno v různých školskopolitických, ale již i v didakticko-metodických dokumentech, nové a dosud neznámé podoby zpracování. V práci O. Lochmana se mi jeví jistá míra prostorové nevyváženosti mezi teoretickou a empirickou částí textu, k čemuž uvedu některé skutečnosti v dalším textu.

Obsah a metodologie práce

Autorovi se podařilo shromáždit velké množství informací různého charakteru i významnosti, které dokumentují téma práce. Mnohdy se zdá, že autor pracoval s tím, co se mu podařilo sehnat a zjistit, jednotlivé části o ED ve sledovaných zemích mají odlišnou strukturu, která ale není zdůvodněna.

Z hlediska obsahu by bylo možné polemizovat o důvodech začlenění řady pasáží do textu práce. Myslím, že práci zbytečně škodí značná rozsáhlost způsobená i včleněním pasáží s obsahem, který je známý či pro práci není nezbytný. Mám na mysli zejména pasáže o celkové charakteristice jednotlivých vybraných zemí, přičemž jde o tak historické zkratky, že mohou být až kontraproduktivní nejen svojí povrchností, ale i zavádějícím obsahem. Např. na s. 33 jistě nemá Česká republika kořeny v 10. století, ale česká státnost již ano, nebo uvedení vztahů Polska a Sovětského vztahu v polovině 20. století nemá ani charakter ideologické pasáže z dětského slabikáře (s. 90). Autor sice uvádí, že analyzoval školské systémy tří zemí, ale v textu se objevuje spíše jejich prostý popis příručkového charakteru, přičemž i řada pasáží v těchto částech textu je zcela zbytečná vzhledem k tomu, že se autor chtěl soustředit na evropskou dimenzi na úrovni nižšího sekundárního stupně. Nejde samozřejmě o výtky takového charakteru, který by znemožňoval práci obhájit, ale spíše o zamyšlení se nad zbytečně „barokním“ charakterem často nefunkčních pasáží v celém textu s ohledem na téma práce.

V podkapitole 2.3.2 autor pracuje s Kotáskovou periodizací vývoje vzdělávacího systému v České republice, ovšem nezdůvodňuje její použití. Nejde totiž o oficiální periodizaci, ale určitý návrh diskusní povahy formulovaný z určitého školskopolitického stanoviska.

V rámci obhajoby by měl autor i vysvětlit, proč nepoužívá jen anglické názvy u názvů spolkových zemí (s. 62), když je práce psána anglicky a na s. 133 by měl opravit chyby v přepisu názvů.

V rámci empirické části je práce zpracována velmi pečlivě a metodologicky vzorně. Autorovi se podařilo prokázat, že i značné kurikulární snahy ještě nemusí mít odpovídající odraz ve znalostech a vnímání žáků v jednotlivých „národních“ školách uvedených zemí regionu Nisa. Zajímavé jsou i výsledky vnímání charakterů jednotlivých národů., což by mělo být předmětem dalšího periodického výzkumu.

Závěry

Autor velmi pečlivě zpracoval sledované téma na základě vlastních šetření heuristických a dostupné odborné literatury a dokumentů domácí i zahraniční provenience tak, že zvolená metodologie velmi efektivně vede k naplnění vytýčených cílů, přičemž je v řadě pasáží po obsahové stránce zbytečně překračuje a tím zatěžuje.

Autor prokázal potřebnou míru vyzrálosti k zvládnutí vedení pedagogického výzkumu i v tak zejména politickém tématu a prokázal vysokou míru orientace v dosavadním vývoji sledované problematiky u nás i ve světě.

Lze tedy konstatovat, že:

- a) autor zvolil a zpracoval téma aktuální a potřebné,
- b) splnil stanovené cíle i když občas s menším důrazem na specifika nižšího sekundárního stupně,
- c) zvolil a zvládl adekvátní výzkumné metody,
- d) přinesl řadu nových poznatků zejména v oblasti empirické části o vlivu ED v regionu Nisa,
- e) práce jistě vyvolá příslušný ohlas a potřeby dalších navazujících výzkumů a šetření,
- f) práce splňuje podmínky kladené na obhajobu disertační práce.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem doporučuji práci přijmout k obhajobě.

Pardubice, 4. září 2009

prof. Mgr. Karel Rydl, CSc.

Fakulta filozofická Univerzity Pardubice

karel.rydl@upce.cz